

كوزدەگەن نىسانادان جازباي، قۇنتى دا ۇقىپتى بولىپ، دەن قويا ىستەپ، تالقپاي ەڭبەك ەتپ، خۋاڭخى وزەنىنىڭ جۇڭخۇا ۇلتىن ماڭگى باقتقا كەنەلتۈى ۇشىن قاچماي ـ تالماي كۇرەس جۇرگىزۈ كەرەك

(باسى 1 ـ بەتتە)

كوپىشلىكتىڭ ُسوزىن تىڭدامان سوڭ، شي جىنپىڭ ماڭغزىد ُسوز سويلەدى. ول بىلاي دەپ باسا دا ـ رېتپەدى: پارتيا ورتالىق كومىتەتى خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ مەن جوعارى ساپالى دامۇەن مەملەكەتتىك سىتراتەگيا دەڭغەيىبە كوتەر ـ گەننەن بەرى، ُغىز خۇاڭخى وزەنى الابىندا ورىن تەپكەن قايشلىقتار مەن ماسەللەلەردى شەشۋدى ارقاۋ ەتە وتىرىپ، قىرۋار قىزمەت ورىستەتىپ، خۇاڭخى وزەنىن قورعاۋدىڭ، جونگە سالۋدىڭ ”تۈرت ارقالىق، سەگىز نىرەۋىن“ ورناتىپ، ەكو ـ لوگيالق ورتا ماسەلەسىن رەتتەپ، جونگە سالىپ، ەكولوگيانى قورعاۋدى، قالپىنا كەلتىرۋدى ىلگەرد ـ لەتپ، جونگە سالۋ جۇيەسىن كەمەلدەندىرىپ، جوعارى ساپالى دامۇدا تىڭ ىلگەر،ىلەۋشىلىككە قول جەتكىزدىك. سونىمەن بىرگە مىنناتى دا كورە بىلگەن ُجون، خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگيا ـ سىن قورعاۋدا جانە جوعارى ساپالى دامۇندا الىى دە ەبۇدە، ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولپ، كۇش ۇستىنە كۇش قوسىپ، ُتۈرلى قىزمەتتەردى مىززەمباس تاباندىلقپەن ويداعىداي سىستەۋ كەرەك.

شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: خۇاڭخى وزەنى بوينىداى ولكە ـ رايوندار خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ جانە جوعارى ساپالى دامۇى جونىندەگى سىتراتەگيالق ورنالاس ـ تىرۋدى ويداعىداي تياناقتاندىرىپ، ەكولوگيانى ال ـ دىمەن ويلاستىرۋ، جاسىل دامۇ سىندى وسىزامان ـ داندىرۋ جولىمەن بۇلجىماي ُجۇرۇ كەرسە. ُبى ـ رىشى، ۇدرىس ساياسى ناىيجە كوزقاراسىنا تابان ـ دى بولپ، قورعاۋ مەن دامۇدىڭ قاتنىاسىن ُعال يگەرۋ كەرەك. قاۋىرت قورعاۋدى شەشۋشى مىندەت ەتىپ، قورشاعان ورتا ماسەللەرىن رەتتەۋ ـ جونگە سالۋدان، شىكەرلىي سۇ ۇنەمدەۋدەن، سۇ تىزگىندەۋدەن، ەكولوگيانى قورعاۋدان، قالپىنا كەلتىرۋدەن قامال الۋ شىقايسىن ويداعىداي جۇرگىزۋ ارقىلى وزەن الابىنىڭ ەكولوگيالق كەل ـ بەتنى ايتارلىقتاي جاقسارتۋ كەرەك. خۇاڭخى وزە ـ نى جاعالاۋىن اشۋ، قۇرىلىس جۇرگىزۋدە، ُسوز جوق، ەكولوگيالق قورعاۋ سىندى قىزىل سىزىقتى ساقتاۋ، ُسوز جوق، بايلىقتى، اسرەسە، سۇ بايلە ـ مەن اشۇدىڭ، پايدالانۋدىڭ جوعارى شەگىن قاتاڭ ساقتاۋ، قۋاتنى دا پارمەندى تەجەۋ ارقىلى دامۇدىڭ ساپاسى مەن ونىمدىلىگىن جوعارىلاتۋ كەرەك. ەكىشى، دامۇ مەن خاۋىپسىزدىك سىندى 2 ۇلكەن ُمىستى ُبىر تۇتاس جوسپارلاپ، خاۋىپ ـ قاتەرلەر ـ دىڭ الدىن الۋ جانە وعان توتەپ بەرۋ قابىلەتىن جوعارىلاتۋ كەرەك. سۇ خاۋىپسىزدىگىنە قاتىستى خاۋىپ ـ قاتەرلەرگە ايرىقشا ُمان بەرىپ، بۇكىل قوعامنىڭ سۇدى ۇنەمدى پايدالانۋىن زور كۇشپەن ىلگەرەلتەۋ كەرەك. ەلمەدىك قايشما وزگەرسىنىڭ كۇردەلى دە تەرەڭ نىقالىن ايرىقشا ُمان بەرىپ، خاۋىپسىزدىك تۇرىسىنان بەلسەنە توتەپ بەرىپ، اپاتتان ساقتانۋ جانە ونى تىزگىندەۋ دەڭغەيىن جاپپاي جوعارىلاتىپ، خالىقتىڭ ۇمىرىنىڭ خاۋىپ ـ سىزدىگىن قورعاۋ كەرەك. ُشۇشىنى، سىتراتەگيالق ويلاۋ قابىلەتىن جوعارىلاتىپ، جۇيە كوزقاراسىن ەكولوگيانى قورعاۋ مەن جوعارى ساپالى دامۇدىڭ جالىي بارىسىنا ُسىگىرۋ كەرەك. جالىي جاعىداي مەن ُمىنشارلىق جاعايدىڭ قاتنىاسىن ويداعىداي يگەرىپ، ُبىر تۇتاس جۇيە تامىنەن كۇشەيتىپ، ەلۋلى ماسەللەردە جالىي جاعايدىڭ مۇدەسسەنە ُمان بەرۋ كەرەك. كوز الداعى جاعىداي مەن ۇزاق بولاشاقتىڭ قاتنىاسىن ويداعىداي يگەرىپ، ۇزاق بولاشاقتى كوزدەي وتىرىپ مۇقيات زەرتتەۋ جۇر ـ گىزىپ، وڭاي ولجاعا جۇڭرەتنى، تاباندا تىندىرۋ ـ عا جانئالاستانىن يدەيانى جوپۋ كەرەك. ُتورتىنشى، جاسىل، تومەن كومىرەتكىنى دامۇ جولىمەن بۇلجى ـ ماي ُجۇرىپ، وزەن الابى ەكونوميكاسى دامۇنىڭ ساپالىق وزگەرىسىن، ونىمدىلىك وزگەرىسىن، قوز ـ عاۋشى كۇش وزگەرسىنى ىلگەرەلتەۋ كەرەك. قامداۋ مەن قاچەتسىنىۋ سىندى 2 جاقتان سىكە كى ـ رىسىپ، ەنەرگيا جۇمىسالىمىن قوس مەڭگەرۋ شارا ـ لارىن ويداعىداي تياناقتاندىرىپ، ُەكى جوعارى“ نىسانداردىڭ كوزىسىزدىكپەن جولعا قويىلۋىن قاتاڭ تىزگىندەپ، ەنەرگيا ۇندىرىسىنىڭ قۇرىلمىىن جەدەل، ُنارتىپتى تۇردە رەتتەپ، كومىر قىشقىل گازىن شىعارۋ مولشىرى كوپ بولعان، مەششۇ ون ـ دىرىستىك قۋات پەن ۇندىرىس تەخىنولوگيالارىن قاتاردان قالىدرۋ كەرەك. كومىرمەن جانە ەلەكتر قۋاتىمەن قامداۋدىڭ تۇراقتىلىغىنا شىناي كەپىلدىك ەتۋگە كۇش سالىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق ايد ـ نالىمدى ويداعىداي قاتناماسىز ەتۋ كەرەك.

شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: “14 ـ بەسىجىلدىق” مەزگىلى — جوعارى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ مەن جوعارى ساپالى دامۇەن

ىلگەرلەتۋدىڭ شەشۋشى مەزگىلى، كەلەلى مىندەت ـ تەردىڭ دايەكتىلەنۋىن، تياناقتانۋىن ويداعىداي يگەرىپ، جاڭا لەپتى جەدەل جارىققا شىعارۋعا كۇش سالۋ كەرەك. بىرىنىشەن، جاراتلىستىق اپاتتارعا توتەپ بەرۋدىڭ قورعانىس شىبىن جەدەل قۇرۇ. ۇلكەن تاسقىننان ساقتانۋدى، ۇلكەن اپاتقا قارسى اتتانۋدى تياناق ەتىپ، تاسقىننان ساقتاۋدا، اپاتتان قۇتقارۋدا بەلەڭ بەرگەن ُلىسىز بۇنىدارعا باعتتاي وتىرىپ، ساڭلاۋلاردى جەدەل تەكسە ـ رىپ، كەمىشىن تۇستاردى تولىقتاپ، اپاتتان ساقتان ـ دىرۋداى، اپاتتاردى قاداعالاۋداى ولقىلىقتاردى ويداعىداي تولىقتاۋ، اپاتتان ساقتاۋ نەگىزدىك قۇ ـ رىلەللىرىنداى ولقىلىقتاردى ويداعىداي تولىقتاۋ كەرەك. قالالاردىڭ تاسقىننان ساقتانۋ، بىركىلگەن سۇدى سارقۇ جۇيەسى قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، اپات ـ تان ساقتانۋ، اپات زىيانىن ازايىتۇ قۇرىلغىلارنىڭ قۇ ـ رىلىس سەرىپىنىن ارتتىرىپ، قالانىڭ ەكولوگيالق كەڭىستىگى، تاسقىن اعىزۇ ارىنلارى سىياقتىلاردى قاتاڭ قورعاۋ كەرەك. ەكىنىشەن، ُ”سۇ جاعايدىنا قاراي ُتورتتى تۇراقتاندىرۋ“ پرىنسىپىن جان ـ چاقتى دايەكتىلەندىرۋ. سۇ جاعايدىنا قاراي قالانى تۇراقتاندىرۋدى، سۇ جاعايدىنا قاراي جەردى تۇر ـ اقتاندىرۋدى، سۇ جاعايدىنا قاراي ادامدى تۇراق ـ تاندىرۋدى، سۇ جاعايدىنا قاراي كاسىپ سالاسىن تۇراقتاندىرۋدى باتىل تياناقتاندىرىپ، سۇ خاۋىپ ـ سىزدىگىن ۇنىمدى قاتناماسىز ەتۋدىڭ، سۇ بايلە ـ مەن جوعارى ونىمدىلىكپەن پايدالانۋدىڭ، سۇ ەكو ـ لوگياسىن ايتارلىقتاي جاقسارتۋدىڭ شوعىرلى، ۇنەمدى دامۇ جولىمەن ويداعىداي ُجۇرۇ كەرەك. سۇ بايلىغىن قۇنتتاي ەسەپتەپ ويداعىداي پايدالا ـ نىپ، سۇ بايلىغىن قاتاڭ، ەڭجەيى ـ تەڭجەيلى، ويد ـ داعىداي باسقارۋ كەرەك. سۇدان پايدالانۋ ۇقىعى، لاس زات شىعارۋ ۇقىعى سىياقتى ساۋدا شارالارىندا جاڭالىق اشىپ، قازىنا ـ سالىق سۇيپەنىنەن ويداع ـ داي پايدالانىپ، باعا مەحنازىمنىڭ رولىن ساۋلە ـ لەندىرىپ، سۇ ۇنەمدەۋدىڭ ۇنىمەن جوعارىلاتۋعا قۇزاۋشلىق جاساۋ كەرەك. ۇشىنىشەن، ەكولوگيا ـ لىق ورتانى قورعاۋدى، جونگە سالۋدى بار كۇشپەن ىلگەرەلتەۋ. جوعارى اعداردى سۇ شى ـ ھارۋشى وڭىرلەر تابىعي ەكولوگيالق جۇيەنىڭ بۇ ـ تىندىگىن قورعاۋعا ُمان بەرىپ، ُئىستىرت، سۇق وڭىرلەردە عانا بولاتىن ەكولوگيالق جۇيەنى ُبىر تۇلعالاندىرا قورعاپ، تىنىقتىرۋ، نىڭايىتۇ ُتۇزىمىن جۇيەلى اتقارۋ كەرەك. جوعارى، ورتاڭخى اعداردا ـ عى سۇ مەن توپىراقتىڭ زايىا بولۋىن جونگە سالۋدى جانە قۇمايتپانتاۋدىڭ الدىن الۋ مەن ونى جونگە سالۋدى ويداعىداي يگەرىپ، وزەن الابىنى كەشەندى جونگە سالۋدى ىلگەرەلتەۋ كەرەك. تو ـ مەنگى اعداردى وزەن ارىناسى مەن قايراندى اۋ ـ ماقتىڭ قورشاعان ورتاسىن كەشەندى جونگە سالۋدى كۇشەيتىپ، وزەن قۇيارىنداي اتىرۋ اۋما ـ عىنداى ورگانىزمەردىڭ الۋان تۇرىلىگىن جوعا ـ رىلاتۋ كەرەك. قورشاعان ورتانىڭ لاستانۋىن كە ـ شەندى جونگە سالۋ ىيجەنەرياسىن ويداعىداي اتقارۋ كەرەك. تورتىنشەن، مەملەكەت جەرى كە ـ گىستىگىن قورعاۋدىڭ، پايدالانۋدىڭ جاڭا ارىناسىن جەدەل قالىپتاستىرۋ كەرەك. وزەن الابىنداى ُتۇ ـ يىندى ەكولوگيالق قۇنتىسالىق وڭىرلەرگە اۋىس ـ تىرىپ تولەۋ دەڭغەيىن جوعارىلاتىپ، وسى وڭىر ـ لەردىڭ بۇكىل نىتا ـ بەيىلپەن قورعاۋعا ۇمتىلۋىنا مۇمكىندىك جاساپ، ەكولوگيالق ەرەكشە كاسىپ سالالارىن لايىقتى دامىتۇ كەرەك. اۋىل شارۋاشلى ـ مەن وسىزاماندىنەندىرىپ دامىتۇدا، سۇ ۇنەمدەۋ ارق ـ لى ۇنىمدى جوعارىلاتىپ، ىلمىم ـ تەخنىكا ارقىلى ۇنىمدى جوعارىلاتىپ، شولەپىتنى ەگىن شارۋاشلى ـ مەن دامىتىپ، جوعارى ولشەمدى ەگىنجاي قۇرىل ـ سىن ىلگەرەلتەۋ كەرەك. قالالار شوغىرى مەن قالا ـ شەڭبەرىن شوغىرلى، جوعارى ۇنىمدى دامىتۇ، كوزسىزدىكپەن كەڭەيتىپتۇ كەرەك. بەسىنىشەن، جوعارى ساپالى دامۇدانىق قادام تاستاۋ. جاڭالىق اشۋعا، جاسامپازدىققا تاباندى بولپ، كاسىپ سالاسى تىزبەگى مەن جاڭالىق اشۋ تىزبەگىنىڭ ساپكەسۋ دەڭغەيىن جوعارىلاتۋ كەرەك. ەنەرگيا تونگەرسىن ىلگەرەلتەپ، ەنەرگيامەن قامداۋعا تۇراقتى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك. تەڭمىز جاعالاۋنى ـ داعى، چاڭجىياڭ وزەنى بوينىداى وڭىرلەرمەن ُوزارا ۇلاشۇ ـ تۇتاسۋ دەڭغەيىن جوعارىلاتىپ، جاڭا تىپتى نەگىزدىك قۇرىلمى قۇرىلىس ىلگە ـ رىلەتپ، ۇنىمدى قارجى قوسۇدى كەڭەيتۇ كەرەك.

شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: پارتيا ورتالىق كومىتەتى خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ مەن جوعارى ساپالى دامۇەن ىلگەرەلتەۋ جۈيىندە جان ـ چاقتى ورنالاستىرۋ جا ـ سادى، ۇنەشۋشى تەنىك ىلدەيدىانى بىرىلككە كەلتىرەپ، ۇنىمەندى بەگەمدەپ، اياق ىلىككە بىرىكەلكە ـ لەندىرىپ، تياناقتاندىرۋدى ويداعىداي يگەرۋدە،

ورتالىق ُبىر تۇتاس جوسپارلايتىن، ولكەلەر جالىي چاقتان جاۋاپتى بولاتىن، قالا، اۋداندار تياناقتاندى ـ راتىن قىزمەت مەحنازىمىن ويداعىداي تياناقتاند ـ ىدرۋ، اركىم ۇز جاۋاپكەرشىلىگىن اتقارپ، رىقتى ـ لىقپەن سىكەرلىك كورسەتۇ كەرەك. بازار تۇلعالا ـ رىنىڭ، قوعامدىق كۇشتەردىڭ بەلسەندىلىگىن جۇ ـ مىلدىرۋ كەرەك. شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: 7 ـ ايدىڭ اياق شەنىنەن بەرى خۇاڭخى وزەنى الابىندا ـ عى ُبىر ُبولىم جەرلەر سىيرەك كەزدەسەتىن تاسقىن اپاتىنا ۇشىرادى، قاتىستى جەرلەر اپاتتان كەيىنگى قالپىنا كەلتىرۇ، قايتا قۇرۇ قىزمەتنى شىنا ـ يى ويداعىداي سىستەۋ، اسرەسە، اپات سەبەبىنەن قىبىشلىق قىسپاعىندا قالعان بۇقاراعا كوڭىل ُبولۇ جانە كومەكتەسۇ، خالىق بۇقاراسىنىڭ نەگىزگى تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۇ، ۇندىرىس پەن تۇرمىس ـ تىڭ قالىپتى تارتىپىنە كەپىلدىك ەتۇ كەرەك. كۇزگى تاسقىننىڭ قىبالىن جوپۇعا نازار اۋدارىپ، باعىتتامالى شارالار قولدانىپ، كۇزگى، قىسقى ەگىس قىزمەتىن ويداعىداي يگەرۇ كەرەك. قىس كەلۇ الدىندا تۇر، جەر ـ جەر ەرتە جوسپار ُتۇز ـ زىپ، دايىندىق جويا جاساپ، بۇقارانىڭ تۇرمىسىنا پايدالانىلانتىن ەلەكتىردى، جىلۇمەن قامداۋدى قامتا ـ ماسىز ەتىپ، بۇقارانىڭ قىستان توڭباي وتۇنە شىنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك.

حان جىڭ سوزىندە مىنالاردى ُمىلدىردى:

باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ ماڭغزدى ُسوزىنىڭ جانە نۇسقاۋىنىڭ رۇخىن مۇقيات ۇيرەنىپ، دايەكتى ـ لەندىرىپ، خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ مەن جوعارى ساپالى دامۇەن ىلگەرەلتەۋ ـ دىڭ جاۋاپكەرشىلىك سىزىمىن، بورىشلىق سەزىم ـ مەن ونان ارى كۇشەيتۇ كەرەك. ماسەللەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولپ، سۇ خاۋىپسىزدىگى مەن سۇ بايلىغىن ساپالى پايدالانۋدى ُبىر تۇتاس جوسپار ـ لاپ، ەكولوگيالق جانە تۇرمىستىق ماقساتتا پايدا ـ لانلانتىن سۇدى قامتاماسىز ەتىپ، سۇ شىعىنى جو ـ عارى وندىرىستىك قۇاتىناردىڭ قالىپتان تىسى كە ـ ڭبىۋىن قاتاڭ تەجەۋ كەرەك. خۇاڭخى وزەنى الا ـ بىنىڭ ەكولوگيالق ورتاسىنىڭ جۇيەللىگىن جانە بۇتىندىگىن نەگىزگە الا وتىرىپ، جوعارى اعداردا ـ عى سۇ كوزدەرىن ساقتاۋ قابىلەتى قۇرىلىسىن، ور ـ تاڭخى اعداردى سۇ مەن توپىراقتى ساقتاۋدى، تو ـ مەنگى اعداردى سازدى جەرلەردى قورعاۋدى جانە ەكولوگيانى جونگە سالۋدى كۇشەيتىپ، ەكولوگيا ـ لىق ورتانى قورعاۋدى، قالپىنا كەلتىرۋدى وڭىرگە، تۇرگە ُبولىپ ىلگەرەلتەۋ كەرەك. خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ جوعارى ساپالى دامۇەن تىڭمىلقتى ىلگەرد ـ لەتپ، ەرەكشەلىككە، ياسىدىققا يە وسى زامانىى كاسىپ سالاسى جۇيەسىن قۇرىپ، كومىردەن نازا ـ پايدالانۋعا ايرىقشا ُمان بەرىپ، مەملەكەتتىك ما ـ ڭغزدى ەنەرگيا بازاسىن قۇرۇ كەرەك. كەلەلى جاعداي تامىنەن مىقتاپ ورناتىپ، قاۋىرت قورعاۋ ـ دىڭ بىرىككەن كۇشىن ۇيىستىرىپ، خۇاڭخى وزە ـ نى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ مەن جوعارى سا ـ پالى دامۇىنىڭ ُتۇيىندى مىندەتتەرىن تاباندىلقپەن تىڭمىلقتى تياناقتاندىرۇ كەرەك.

وسى رەتكى اڭگىمە ُماجىلىستى جاقسى اشۇ ُشۇىن، 10 ـ ايدىڭ 20 ، 21 ـ كۇندەرى شي جىنپىڭ شاندىۇڭ ولكەلىك پارتكومنىڭ شۇجىي لى گانچەي ـ نىڭ، ۋاقتىشا ولكە باستىعى جوۋ نايىشياڭنىڭ سەرىك بولۇىندا، دۇڭجىڭ قالاسىنداى خۇاڭخى وزەنىنىڭ تەڭىزگە قۇيار ساعاسى، اۋىل شارۋاشلى ـ مىنىڭ جوعارى، جاڭا تەخنىكالىق كەسىپتەرىنەن ۇلكى كورسەتۇ رايونى، خۇاڭخى وزەنىنىڭ بۇرىنقى تاسقىن بركۇ اۋماعىنداى تۇرىمىناردى كوشىرىپ سالىند ـ ەان ەلۇمەتتىك اۋماقتى سىياقتىلاردى ارالاپ، خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ جانە جوعارى ساپا ـ لى دامۇ جاعايدىن باسى ـ قاسىندا ۇعىستى.

10 ـ ايدىڭ 20 ـ كۇنى تۇستىن كەيىن شي جىنپىڭ خۇاڭخى وزەنىنىڭ تەڭىزگە قۇيار ساغا ـ سىنا كەلىپ، راشەتكاعا سۇيەنەلىسقا كوز ناستاپ، وزەن ارىناسىنداى سۇ جاعايدىنا ۇڭجىلىپ، اعىن مولشىرى، قۇم اعىزۇ مولشىرى سىياقتىلاردى ەڭجەيى ـ تەڭجەيلى كوراستىردى. وسىدان سوڭ، شي جىنپىڭ خۇاڭخى اتراۋىنىڭ ەكولوگياسىن قادا ـ علاۋ ورتالىغىنا كىرىپ، خۇاڭخى وزەنى ارىناسىنىڭ وزگەرىسى، سۇ مەن قۇم اعىزۇ وزگەرىسى جانە خۇاڭخى اتراۋىنداى ورگانىزمەردىڭ الۋان تۇر ـ لىلىگىن قورعاۋ سىياقتى جاعدايلار تۇرالى تانىستىرۇ ـ دى تىڭدادى. ول بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى:

مەن خۇاڭخى وزەنى الابىنىڭ ەكولوگياسىن قور ـ عاۋعا جانە جوعارى ساپالى دامۇىنا ُار ۋاقت ايد ـ رىقشا كوڭىل ُبولىپ كەلەمىن، بۇگىندە وسىندا كەلۇ ارقىلى خۇاڭخى وزەنىنىڭ جوعارى، ورتاڭ ـ خى، تومەنگى اعدارىنىڭ جەلى بوينىن تۇگىل ارالاپ تىقىمىز. خۇاڭخى وزەنىن قاۋىرت قورعاۋدى تىڭغە ـ لىقتى ىلگەرەلتىپ، خۇاڭخى وزەنىنىڭ تىنىش بول ـ

ۇىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۇ — ەل باسقارۋداى ُمرى ُمس. تاسقىننان ساقتانۇ، اپات زىيانىن ازايىتۇ جۇيەسىنىڭ كەشەندى قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، سۇدىڭ ەكولوگيالق كەڭىستىگىن باسقارۇ ـ تىزگىند ـ ەۋدى كۇشەيتىپ، سۇ، قۇاڭشىلىق اپاتتارىنا قا ـ تىستى توتەنىشە جاعدايلاردى ُبىر چاقتى ەتۇ قايب ـ لەتىن جوعارىلاتىپ، خۇاڭخى وزەنى جاعالاۋىنىڭ خاۋىپسىزدىگىنە شىنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك.

شي جىنپىڭ خۇاڭخى اتىراۋى مەملەكەتتىك قورەستىڭ جاعايدى تۇرالى مالىمەتتى تىسڭداپ، اعاش شارباى جولدى بويلاپ خۇاڭخى اتىراۋى سازدى جەر ەكولوگيالق ورتاسىن تەكسەرىپ كوردى. ول بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: پارتيا 18 ـ قۇربلتايىنان بەرى ُار دارەجەلى پارتكومدار مەن ۇكىمەتتەردىڭ جاسىل دامۇ ۇستانىمىن دايەكتىلەند ـ ىدرۇ سانالىلىعى مەن رىقتىلىعى ايتارلىقتاي كۇشە ـ يىپ، تاۋ، سۇ، ورمان، ەگىنجاي، كول، جايلىم، ُشولدى قورعاۋ مەن جونگە سالۋدى ُبىر تۇلعادا ىلگەرەلتەۋ سەرىپىنى ۇزدىكىسىز ارتىپ، ەلمىزدىڭ ەكولوگيالق وركەنىيەت قۇرىلىسى تاماشا ناتىيجە كورسەتتى. خۇاڭخى اتىراۋى جاراتلىستىق قورىق ەكولوگياسى ايرىقشا ماڭغزدى ورنىعا يە، خۇاڭخى وزەنىنىڭ تەڭىزگە قۇيار ساعاسى مەملەكەت باقشا ـ سن جەدەل جوسپارلاپ، قۇرىپ، ىلمىي دالەلدەۋ جۇرگىزىپ، تىڭمىلقتى ىلگەرەلتەۋ كەرەك. شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: ەكىنشى 100 جىلدىق كۇرەس نىسانىسن جۇزەگە اسىرۋدىڭ جاڭا ساپارىندا، ەكولوگيانى الدىمەن ويلاستىرۇعا، جاسىل دامۇعا تابان ـ دى بولپ، ەكولوگيالق وركەنىيەت ۇستانىمىن اسقاقتا ـ تىپ، سوتسىيالىستىك وسىزاماندىنەندىرۇ قۇرىلىسىنا ُار بەرىپ، كوردىق قوسۇ كەرەك.

10 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى تۇستەن بۇرىن شي جىنپىڭ خۇاڭخى اتىراۋى اۋىل شارۋاشلىغىنىڭ جوعارى، جاڭا تەخنىكالىق كاسىپتەرىنەن ۇلكى كورسەتۇ را ـ يونىنا كەلىپ قىزمەت تەكسەرىپ، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، سورتاڭ جەردەگى وسى زا ـ مانعى اۋىل شارۋاشلىغىنان سىنناق جانە ۇلكى كورسەتۇ بازاسىنا كىرىپ، اتباس بۇرشاق، جوڭشقا، الاپۇتا، جاسىل تىڭايىقتىشىق داقىلداردىڭ ۇسۇ جاعايدىن تەكسەرىپ كورىپ، سورتاڭ جەر ەكو ـ لوگياسىن قورعاۋ جانە ودان كەشەندى پايدالانۇ، سورعا ُتوزىمدى وسىمدىكتەر تۇقىمىن جەمەتلىدىرۇ جانە ونى جالپىلاستىرۇ جاعايدىن ۇعىستى. شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: سورتاڭ جەردەن كە ـ شەندى پايدالانۇ مەملەكەتتىڭ استىق خاۋىپسىزدد ـ گىن قامتاماسىز ەتۋدە، جۇڭگونىڭ اس كەسەسىن مىقتى ۇستاۋدا ماڭغزدى سىتراتەگيالق ُمان الادى. تۇقىمدىق زات بايلىغىن، ەگىستىك جەردى قورعاۋ جانە ودان پايدالانۇ سىياقتى نەگىزدىك زەرتتەۋلەر ـ دى كۇشەيتىپ، تۇقىم جەتلىدىرۇ كوزقاراسىنا بۇرد ـ لىسى جاساپ، سورتاڭ جەردى جونگە سالۋعا ۇيلە ـ سەتىن اسقىلداردان سورعا ُتوزىمدى وسىمدىكتەر ـ دى تاڭداپ جەمىتلىدىرىپ سورتاڭ جەرگە ۇيلەسۋگە بۇرىلىس جاساپ، سورتاڭ جەردى اشۇ، پايدالانۇ ـ دىڭ كومەسكى كۇشىن اشىپ، شەشۋشى، وزەكتى تەخنىكالار مەن ماڭغزدى جاڭالىق اشۇ سالالارىندا سەرىپلىس جاساۋعا قۇلىشىپ، ىلمىي زەرتتەۋ تا ـ بىستارىن ناقتى وندىرگىشى كۇشكە جەدەل اينال ـ دىرۇ كەرەك.

وتكەن عاسىردىڭ 70 ـ جىلدارىندا دۇڭجىڭ قالاسى خۇاڭخىنىڭ بۇرىنقى تاسقىن بركۇ اۋماعىندا ـ عى بۇقارا مەملەكەتتىڭ ۇندەۋىنە ُتۇن قوسىپ خۇاڭخى وزەنىنىڭ جاعالاۋ بۈگىنىندەگى تەكشەگە كوشىپ بارىپ تىزىقتاندى. 2013 ـ جىلدىان باستاپ، دۇڭجىڭ قالاسى تەكشەدەگى 66 قىستانقا تۇرعىن ۇيلەردى شاعىپ كوشىرۇ، جاڭالاۋ جۇرگ ـ زىپ، جاڭا ەلۇمەتتىك اۋماقتى قۇردى. شي جىنپىڭ يانچىاۋ ەلۇمەتتىك اۋماعىنا كەلىپ، خالىققا قولايلى قىزمەت وتەۋ ورتالىغىنا، قاتارتار اسحاناسىنا، ُشوپ توقىما مانەرلەۋ سەلبەستىك كووپەراتىۋىنە كىرىپ، ەلۇمەتتىك اۋماقتىڭ نەگىزگى ساتى پارتيا قۇرىلدى ـ سىن كۇشەيتۇ، خالىققا قولايلى قىزمەت وتەۋ، بۇقارا ـ نىڭ كىرىسىن ارتتىرۋدى جەبەۋ سىياقتى جاعدايلارن ـ ەڭجەيى ـ تەڭجەيلى ۇعىستى. تۇرعىن شۇي جىيانفەڭ ـ نىڭ ۇيىنىدە، شي جىنپىڭ جاتىن بولمە، اس ۇي، تازالىق بولمەسى سىياقتىلاردى ۇڭملە كورىپ، ُبىر اۋلەتتەگى 3 ۇرپاق اداممەن القا ـ قوتان وتىرىپ اڭگىمەلەستى. شۇي جىيانفنىڭ باس شۇجىگە ولاردىڭ بۇرىن خۇاڭخى وزەنىنىڭ جاعالاۋ بوگەنى تەكشەسىندەگى قىستانقاعى ەسكى ۇيدە تۇرعاندى ـ مەن، 2016 ـ جىلى وسى جەردەگى قابات ۇيگە كوشىپ كىرگەنىن، تۇرمىس شارت ـ جاعدايلارى جاقسارىپ، جۇمىستانۇ جولدارى كەڭەيگەندىگىن، پارتيانىڭ اىزال ساياساتىنا شىن جۇرەكتەن العىس ايناتىندىقتارنى ايتتى. شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: پارتيا ورتالىق كومىتەتى خۇاڭخى وزە ـ نىنىڭ قايراقىدى اۋماعىنداى تۇرعىناردى كو ـ

شىرۇگە، بۇقارانىڭ تىنىش ۇمرى، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىرۋىنە كەپىلدىك ەتۋگە ايرىقشا كوڭىل ُبولىپ وتىر. بەيقۇت ۇي سالىپ، خالىقتى اۋاقتاندىرىۇ قىزمەتىن تىڭمىلقتى ىلگەرەلتىپ، كو ـ شىرىپ ورنالاستىرۇ، كاسىپ سالاسىندا جۇمىستان ـ دىرۇ، ەلۇمەتتىك قۇرىلغىلار جانە ەلۇمەتتىك اۋماقتى قىزمەت وتەۋ جۇيەسى قۇرىلىسىن ُبىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرەلتىپ، خالىق بۇقاراسى ـ نىڭ كوشىپ شىعا الۇىنا، ورنىغىپ وتىرا الۇىنا، دامى الۇىنا، اۋقاتتانا الۇىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك. نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمدارىنىڭ جاۋىند ـ گەر قورعاندىق رولىن ويداعىداي ساۋلەلدەندىرىپ، ەلۇمەتتىك اۋماقتى خالىق بۇقاراسىنىڭ باقت مەكە ـ نى ەتىپ قۇرىپ شىعۇعا قۇلىشىۇ كەرەك. ەلۇمەت ـ تىك اۋماقتان اتانتارادا، كادىرلار مەن بۇقارا كوتە ـ رىڭكى داۋىسپەن باس شۇجىگە سالىمەدەستى. شي جىنپىڭ كوپىشلىكتىڭ تۇرمىسىنىڭ باقىنتى، دەنساۋلىقتارد ـ نىڭ مىقتى بولۇىن، بالالاردىڭ توسىلسا ۇسۇىن تەلەدى.

10 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى تۇستەن كەيدىن شي جىنپىڭ جەڭسى مۇناي الابى بارلاۋ ـ اشۇ زەرتتەۋ مەكەمە ـ سىنە كەلىپ، مۇناي الابىن اشۇ قۇرىلىسىنىڭ بارد ـ سىن جانە زەرتتەۋ مەكەمەسىنىڭ جالپىلىق جاعايدىن ۇغىسىپ، تاقىنا تاس مۇنايى تاجىرىيەحاناسىنا، كومىر قىشقىل گازدى جەتەك تاجىرىيەحاناسىنا كىرىپ، مۇناي الابىنىڭ ۇز كۇشنىە سۇيەنىپ جا ـ ڭالىق اشۇ، تەخنىكادان قامال الۋدى جانە ونى قول ـ داندۋدى جەدەلدەتۇ، مەملەكەتتىڭ ەنەرگيا خاۋىپ ـ سىزدىگىن قامتاماسىز ەتۇ سىياقتى جاعدايلار جونىدە گى تانىستىرۋدى تىڭدادى. شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: مۇناي مەن گازدىڭ وزەكتى سورانىز ـ سىن شەشۇ — ُبىز ۇوپ كەلىپ وتىرغان ماڭغز ـ دى مىندەت. بارلاۋ ـ اشۇ سەرىپىنن ارتتىرىپ، ەل شىنىدەگى ۇنىم مولشىرى نەگىزىن نىعايتىپ، ۇز ـ ۇزىمىزدى قامتاماسىز ەتۇ قابىلەتىن جوعارىلاتۇد ـ ىمىز كەرەك. بايلىقتى شوغرلاندىرىپ، شەشۋشى، وزەكتى تەخنىكادان قامال السىپ، تازا، جوعارى ُونىمىدى اشۇدى، پايدالانۋدى جەدەلدەتىپ، ەنەرگيامەن قامداۋدىڭ ساپاسىن، ەنەرگيادان پايدالانۇ ونىمدىلىگىن جانە كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۇ مولشىرىن ازايىتۇ دەڭگەيىن جوعارىلاتۇ كەرەك. ول بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: مۇناي شەيى قاشاندا رەسپۇبلىكانىڭ رەفورما ج